

Kıbrıs Adası'nın Bölünmesinin İçyüzü

Yurdagül Atun

Girne Amerikan Üniversitesi
yurdagulbeyoglu@hotmail.com

ÖZET. Yunanlıların geçmişte yaşamış oldukları iddia edilen toprakları ele geçirip, eski Bizans'ı diriltmek şeklinde hayal ettikleri "Megali İdea", Kıbrıslı Rumlar tarafından devlet politikası haline getirilmiş, bu politikanın en önemli uygulayıcıları ise kilise ve ordu olmuştur. (Çeçen, 2008) Kıbrıs adasındaki kaos ve kanlı dönemlerin başlangıç noktası, adada milliyetçilik hareketini uyandıran Ortodoks kilisesinin faaliyetleridir. Yunanistan, bağımsızlığını kazanmasının ardından yürüttüğü yayılmacı politika ile Avrupa devletlerinin de desteğini alarak, Enosis mücadelesini başlatmıştır. Lozan Anlaşmasının ardından Kıbrıslı Rumlar, 1878 yılından itibaren İngiliz yönetimine karşı sürdürdükleri Enosis mücadelesini tırmandırmış, Rum liderler, Rum eğitim kurumları aracılığıyla Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakı çalışmalarını sürdürmüşlerdir. (Avcı & Doğanay, Atun, 2016). Rumlar 1955 yılında EOKA (Kıbrıs Savaşçıları Ulusal Örgütü) adı verilen bir örgüt kurar. Bu örgüt önce İngiliz ve muhalif Rumlara, ardından da Türklere karşı terör eylemlerinde bulunur. (Çay, 1989). Rumların ilhak taleplerine karşın, tedhiş eylemlerinin odağında kalan Türkler adanın bölünmesi talebini dile getirmişlerdir. Bu talep 1957 yılından itibaren daha da artmış, Kıbrıs sorununun tek çözümünün iki bölgelilik olduğu savunulmuştur. Rum lobisince kullanılan "Kıbrıs sorunu 1974'te başladı" ve "Ada 1974'te, Türkiye'nin adaya hareket yapmasıyla ikiye bölündü" şeklindeki iddialarının gerçeği yansıtmadığı görülmektedir. Yunanistan, 1954'te Kıbrıs sorununu Birleşmiş Milletlere (BM) götürme kararı almış, BM bu talebi dikkate almamış, Yunanistan 1954-1958 yılları arasında "self-determinasyon" amacıyla BM'ye yaptığı çeşitli başvurulara olumlu bir yanıt almamıştır.

Anahtar Kelime: Kıbrıs, Bölünme, Taksim, Türk, Rum, EOKA

1. GİRİŞ

Kıbrıs adasını Yunanistan'a bağlama yolunda tedhiş unsurlarını kullanma yolunda 1955 yılında hayata geçirilen EOKA'nın, "bağımsızlık mücadelesi" adı altında yaptığı eylemlerin iki temel amacı olmuştur. Bunlardan biri İngilizleri adadan atmak, ikincisi ise Enosis karşısında en büyük engel olarak gördükleri Kıbrıslı Türklerin adadaki varlığına son vermektir. (Duruşotis, 2005) EOKA'nın, 1 Nisan 1955 yılında silahlı eylemlere başlamaları ve kuvvete dayalı ilhak girişimleri, şehirlerde yaptıkları sabotajlarla kısa vadede seslerini duyurmaya yardımcı oluyor gibi görünmüş, Rumların sesini dünyaya duyurma olanağı sağlamışsa da, Türkiye'yi soruna dahil etme fırsatı vermiştir. (Avcı ve diğerleri, 2016)

1956 yılında, adanın bölünmesi yolunda ilk adım atılmış, Lefkoşa ikiye bölünmüştür. 7 Haziran 1956 tarihli Halkın Sesi gazetesi, Rumların, Lefkoşa'nın ikiye ayrılması konusundaki şikayetlerini şu sözlerle aktarmaktadır.

"Rumlar, Lefkoşa'nın ikiye ayrılması hakkındaki şikayetlerine devam etmekte. En çok üzerinde durdukları nokta, birçok Rum dükkan ve evlerinin Türk tarafında kalmış olmasıdır. Rumların istediği, Lefkoşa'yı ikiye ayıran hattın daha Kuzey'den geçmesidir. Mesela hat, Müftü Ziya Efendi Sokağı'ndan başlayarak Büyük Hamam, Ayasofya,

Zühtüzzade, Ay Yakavu, Büyük Konstantiniu, Çimişki ve Ay Spridon Sokaklarından geçmelidir.

Öte yandan, Lefkoşa'yı ikiye ayıran hat boyunca birçok yerlerde, tel örgüleri an demir direkler, halk tarafından eğildi. Böylece bir taraftan öteki tarafa, yolun kenarından geçilebiliyordu. İngiliz Askerleri, eğilen demirleri sökerek, daha sağlam demir direkler yerleştirdi."

1960 yılında Zürih ve Londra antlaşmalarıyla hayata geçirilen Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulmasının ardından iki halk arasında yaşanan gerginlik azalmamış, Makarios Türkleri yönetimden dışlayınca, Kıbrıslı Türkler bir kez daha "taksim" taleplerini dile getirmeye başlamışlar, 1963 yılının sonbaharında Makarios'un, Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasasında Kıbrıslı Türklerle eşit siyasi haklar ve devlet yönetiminde yetki veren 13 adet maddenin iptal edilmesi ve Kıbrıs Cumhuriyeti'nin tamamen Rumlar tarafından yönetilmesi isteği sonucu ada ikiye bölünmüştür. Tümgeneral Peter Young 30 Aralık 1963 "Yeşil Hat"ı resmen açıklamıştır. (Atun, 2017.)

Rumların 21 Aralık 1963 olaylarını başlatması ile 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'nın Kıbrıs Türk halkına tanıdığı tüm yürütsel, yönetsel, yargısal, yasal haklar ile işlevler Rumlar tarafından gasp edilince, Kıbrıs Türk halkı kendi bölgesi içinde "Genel Komite" adı altında kendi öz yönetimini oluşturmuştur.

2. ADANIN BÖLÜNMESİ

2.1 Adanın Bölünmesinin Başlangıcı

İngiltere'de, 1955 yılında Muhafazakar Parti'nin hükümet kurmasının ardından yeni hükümet, kangren haline gelen Kıbrıs meselesine bir çözüm bulmak amacıyla Yunanistan ve Türkiye'yi Londra'ya konferansa davet etmiş, 29 Ağustos 1955 tarihinde başlayan bu konferansta Yunanistan 'Enosis', Türkiye, 'mevcut yönetimin devamı' isteğini dile getirmiş, İngiltere ise 'self- government' üzerinde anlaşmak istemiştir. Enosis dışında hiçbir anlaşmaya yanaşmayan Kıbrıs Rum liderliği, EOKA aracılığıyla adayı Yunanistan'a bağlama hedefini hızlandırmıştır. (Çay, 1989)

İngiltere Başvekili Sir Antony Eden, 1 Haziran 1956 tarihinde, yaptığı bir beyanatta, Kıbrıs Meselesinin bir Müstemleke meselesi veya sadece İngiltere ile Yunanistan arasında bir dava olmadığını, Milletlerarası bir mahiyet taşıdığını, Ada'nın, Türkiye sahillerinden yalnız 40 mil uzakta olduğunu, halbuki Kıbrıs ile Yunanistan arasındaki mesafenin 500 milden fazla olduğunu anımsatarak, Türkiye'nin haklarına vurgu yapmıştır. (2 Haziran 1956 Halkın Sesi)

19 Temmuz 1956 tarihinde, Avam Kamarası'nda yapılan Kıbrıs'la ilgili müzakerelerde, İktidar Partisi'nin Kıbrıs Meselesinde takip etmekte olduğu siyaset, 319 reye karşı 246 reyle tasvip edilmiş, Söz alan İngiltere Dışişleri Bakanı Selwyn Lloyd, Kıbrıs Adası'nın İngiltere için olan ehemmiyetinden, İngiltere'nin Kıbrıs'ta kalmasının elzem olduğundan, Ada'nın Türkiye için olan öneminden söz etmiş, Kıbrıs'ın, Türkiye'nin sahillerine yakınlığını vurgulayarak, Türkiye'nin, gerek NATO'da gerekse Bağdat Pakti'nda İngiltere'nin müttefiki olduğunu hatırlatmıştır. (21 Temmuz 1956 Halkın Sesi)

İngiltere Hükümeti, 1956 yılının Ekim ayında BM Genel Sekreteri Dag Hammarsold'a gönderdiği bir mektupla, Yunanistan'ın Kıbrıs'taki tedhişçileri desteklemesini şikayet ederek durumun, BM'nin ilk oturumunda incelenerek Yunan Hükümeti'nin hesap vermesini istemiştir. (13 Ekim 1956 Halkın Sesi)

Avrupa İstişare Meclisi 26 Ekim 1956 tarihli toplantısında, Kıbrıs Meselesini yeniden ele alarak bu hususta bir karar sureti üretmiş, bu karar suretinde, Kıbrıs ihtilafının NATO Teşkilatının birliği için vahim bir tehlike teşkil ettiği ve aynı zamanda Ortadoğu'da gerginliği artırdığı kaydedilerek, İngiltere, Türkiye ve Yunanistan Hükümetlerinden en kısa zamanda anlaşmaya varmaları için harekete geçmeleri talep

edilmiş, karar, 56 reyle kabul edilmiştir. 7 aleyhte oy çıkarken, 10 üye çekimser kalmıştır. (28 Ekim 1956 Halkın Sesi)

İngiliz Yönetimi tedhişle bağlantısı olduğu gerekçesiyle Başpiskopos Makarios'u Seyşel Adalarına sürgüne gönderirken, Lord Radcliffe yeni Kıbrıs Anayasası hazırlamakla görevlendirilir. 19 Aralık 1956 tarihinde açıklanan Radcliffe Anayasası, Kıbrıs Türkleri için 'taksim' tezine açık olduğu gerekçesiyle Rumlar tarafından reddedilmiştir. (Gürel, 1984) 20 Aralık 1956 günü, Türkiye Başbakanı Adnan Menderes özetle şu açıklamayı yapmıştır:

"Kıbrıs'ın kaderinin ileride Kıbrıs Halkı'nca tayinini içeren Self-Determinasyon konusuna ilişkin olarak Sömürgeler Bakanı Bay Boyd'un Avam Kamarasında bu konuda söylemiş oldukları dikkat çekicidir. Bakan, Kıbrıs Halkı'nın tek milletten meydana gelmediğini belirttikten sonra, Ada Halkı'nın oyuna başvurulması durumunda, Kıbrıs'taki Türk Cemaati'nin de Rumca konuşanların oluşturduğu cemaatten asla daha az olmayan şekilde, kendi geleceğini serbestçe kendisi tayin etmek olanağına sahip olacağını söylemiş ve bunun, Ada'nın taksimi hususunun muhtemel sonuçlarından biri olmasını gerektirdiğini açıklamıştır. Netice şudur ki, Sömürgeler Bakanı Bay Boyd'un İngiltere Hükümeti adına yaptığı açıklama, genel olarak Kıbrıs Sorunu'nun sonuca ulaştırılmasını sağlayabilecek hareket noktaları içermektedir. Bu esaslar çerçevesinde İngiltere Hükümeti ile Kıbrıs Meselesi'ne yönelik işleri görüşmeye devam edeceğiz." (16 Aralık 1956 Halkın Sesi)

Kıbrıs meselesinin, Rumların iddia ettiği gibi 1974'te başlamadığı belgelerle sabittir. Yunanistan ve İngiltere konunun 1957 yılında Birleşmiş Milletler Siyasî Komisyonu'nda müzakere edilmesini talep etmiş, komisyona iki şikâyet gündeme gelmiştir. Birincisi Britanya tarafından Yunanistan aleyhine, ikincisi de Yunanistan tarafından Britanya aleyhine yapılan şikâyettir. Britanya Yunan Hükümetini Kıbrıs'taki tedhişçilere silâh yardımıyla bulunmak, onları teşvik etmek ve memlekette huzursuzluk yaratmakla itham etmekte, Yunanistan ise, Kıbrıs halkına mukadderatını tayin prensibinin kabul edilmesini talep etmektedir. Birleşmiş Milletler siyasî çevrelerini en fazla meşgul eden başlıca mevzu Türk tezi olmuştur. Bu çevrelere göre, Türkiye Kıbrıs ihtilâfına bir hal çaresi bulunabilecek yegâne anlaşmanın Adanın ikiye bölünmesiyle kabil olacağına dair resmen yeni bir tez ortaya atacağına muhakkak nazariyle bakmakta ve Türkiye'nin yalnız bu konu üzerinde ısrar edeceğini belirtmektedirler. (11 Şubat 1957, Bozkurt)

Türkiye Hükümeti, Yunan propagandalarına karşın, 'taksimden kabil olduğu' konusunu gündeme getirir. Hükümetin bu husustaki tezi şu noktalarda toplanmaktadır:

1. Taksim mevzuunda, Yunan bölgesinde Türk halkının Türk bölgesinde de Rum halkının kalacağı yolundaki Yunan itirazı bir mahzur teşkil etmez. Zira, diğer tarafta kalacak olan Türk ve Rumlar "Ekalliyet Hukuku" hükümleri dahilinde himaye edilebilir ve Türkiye buna taraftardır.
2. Kıbrıs'taki İngiliz üsleri, NATO savunma sistemi dairesinde muhafaza edilebilir. Türkiye buna da taraftardır. (20 Mayıs 1957, Bozkurt)

İngiltere, taksim fikrine sıcak bakmış, bu fikri, self-determination'a (kendi kaderini belirlemek) razı etme aracı olarak kullanmıştır. 10 Haziran 1957 tarihli Bozkurt Gazetesi'nde Adanın 35'inci arz dairesi üzerinden taksimi mevzuunda mutabakata varıldığı, fakat Lefkoşa mevzuunun ihtilâfa sebep olduğu kaydedilmektedir. 35'inci arz dairesi üzerinden taksim yapıldığı takdirde Lefkoşa'nın bütününe Türklere ayrılacak tarafa kalacağı, Britanya Hükümeti'nin ise Lefkoşa'nın ikiye bölünmesi fikrinde ısrar ettiği belirtilmektedir.

Birleşik Amerika'nın en büyük gazetelerinden biri olan New York Times gazetesinde yayımlanan bir makalede, Türkiye'nin Avrupa'nın en mühim müdafaa kalesi haline geldiği ve taksim fikrinin Avrupa'da olduğu kadar, Birleşik Amerika'da da taraftar toplamakta olduğu yazılmaktadır. Gazete devamla Kıbrıs ihtilâfında Türk tezine ne

derecede bir önem verilirse, ihtilâfın halli de o derece kolaylaşacağını, Birleşik Amerika'nın taksim fikrinde Türkiye'yi desteklemesi gerektiğini ifade etmektedir. (10 Temmuz 1957, Bozkurt)

Birleşik Amerika Dışişleri Bakanı John Foster Dulles ile Britanya Başbakanı Harold McMillan arasında yapılan Kıbrıs görüşmelerinde Britanya Başbakanı Harold McMillan 'Kıbrıs'a İngiliz hükümrânlığı altında bağımsızlık verilmeli veyahut Adada, Türkiye, Yunanistan ve İngiltere tarafından müşterek üçlü bir idare sistemi kurulmalıdır. Ada üçlü idare altında bağımsızlığa kavuşmalı ve Enosis ile taksim fikri tamamen ortadan kaldırılmalıdır' görüşünü ortaya koymuştur. (5 Ağustos 1957, Bozkurt)

2.2 Britanya Hükümetinden Teminat

United Press ajansının bildirdiğine göre Britanya Dışişleri Bakanı Selwyn Lloyd'un taksim fikrini destekleyeceğine dair Türkiye'ye yazılı bir teminatta bulunduğunu iddia etmiştir ancak Yunanistan'ın takip etmekte olduğu tehlikeli Kıbrıs politikası karşısında, Kıbrıs meselesi Birleşmiş Milletlerde müzakere edilirken, Türkiye'nin taksim fikrini ortaya atmaması için, Britanya Hükümeti Türk Hükümeti nezdinde teşebbüslerde bulunmuştur. Buna rağmen, Britanya'nın taksim fikrini en son çare olarak kabul ettiği ifade edilmiştir. (14 Ağustos 1957, Bozkurt)

Kıbrıs hakkında bir üçlü konferans yapılması hususunda Londra ile Atina arasında gizli olarak yapılmakta olan fikir teatileri gerçekleştirilmiştir. Rumların, Kıbrıs'ın Yunanistan'a birleşmesi ile neticelenecek olan mukadderatı tayin isteklerini Yunanistan devamlı surette desteklemiş, İngiltere hükümeti ise 1956 Aralık ayında Avam Kamarasında yapılan Kıbrıs beyanatından bu yana Kıbrıs Rumlarına mukadderatı tayin hakkı verildiği gibi aynı hakkın Türklere de verilmesi fikrinde ısrar etmiştir. (18 Ağustos 1957, Bozkurt)

2.3 Adanın bölünmesi

1956 yılında, adanın bölünmesi yolunda ilk adım atılmış, Lefkoşa'nın ikiye bölünmesi yönünde karar üretilmiştir. 7 Haziran 1956 tarihli Halkın Sesi Gazetesi'ne göre Rumlar, Lefkoşa'nın ikiye ayrılması konusunda, birçok Rum dükkan ve evlerinin Türk tarafında kalmış olmasından şikayetçidir. Rumların isteği, Lefkoşa'yı ikiye ayıran hattın daha Kuzey'den geçmesidir. Lefkoşa Belediye Reisi Themistokleus Dervis, Lefkoşa ve Girne Kazaları Komiseri J.D.Beresford'a bir mektup göndererek Lefkoşa'yı ikiye bölen tel barikatların kaldırılmasını istemiştir. Komiser, Dervis'e vermiş olduğu yanıtta, tel barikatların maksadını hatırlatmış, bunların nizam ve asayişin temini hususunda Emniyet Kuvvetleri'ne büyük faydası dokunduğunu açıklamıştır. (27 Haziran 1956, Halkın Sesi)

13 Kasım 1956 tarihinde Türk ve Rum Maarif İşleri tamamen ayrılırken, 27 Kasım 1956 tarihinde ise 400'ü aşkın Türk Hükümet Memuru, sadece Türklere mahsus olmak üzere, yeni bir Memurin Cemiyeti kurmuştur. (2 Aralık 1956, Halkın Sesi)

8 Haziran tarihinde, Adanın 35'inci arz dairesi üzerinden taksimi mevzuunda mutabakata varılmış, buna karşın Lefkoşa konusu ihtilâfa sebep olmuştur. 35'inci arz dairesi üzerinden taksim yapıldığı takdirde Lefkoşa'nın bütünü Türklere ayrılacak tarafta kalmış, Britanya Hükümeti Lefkoşa'nın da ikiye bölünmesi fikrinde ısrar etmiştir. (10 Haziran 1957, Bozkurt)

EOKA'nın kanlı eylemleri ve ekonomik ambargolarla yaşam hakkı ellerinden alınan Kıbrıs Türkleri sırasıyla bağımsızlık öğelerini hayata geçirmeye yolunda adımlar atmaya başlar. Belediyelerin ayrılmasını isteyen Kıbrıslı Türkler, miting yaparak sesini duyurmaya çalışır. Fatin Rüştü Zorlu, Muharrem Nuri Birgi, Vali Sir Hugh Foot ve İngiltere Başbakanı Horald Mac Millan'a telgraf çeken Kıbrıs Türkleri;

"Kıbrıs'ta Rum tahakkümü altındaki belediye meclislerinde uzun yıllardan beri Türk hakları çiğnendiği cihetle ve belediyelerin yalnız Rum cemaati hesabına keyfi

olarak idare edilmesini hoş karşılayan Kıbrıs hükümetini bugün Lefkoşa’da toplanan binlerce Türk halkı namına protesto eder, Türk toplumunun medeni ihtiyaçlarını sağlamak amacıyla Rumlardan ayrı Türk Belediye teşkilâtı kurmaya karar verdiğimizizi bildiririz”

ifadelerini kullanmıştır. (29 Nisan 1958, Bozkurt)

Belediyeler ve eğitimin ardından, Kıbrıslı Türkler, Türkler için ayrı hastaneler kurulmasının bir zaruret olduğunda ısrar etmişlerdir. (30 Kasım 1958, Bozkurt)

3. SONUÇ

11 Şubat 1959 Zürih ve 19 Şubat 1959 Anlaşmaları uyarınca kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti, Rumlar için “Enosis’e giden sıçrama tahtası” olarak nitelenmiş, 70’e 30 oranına uyulmamış, yüksek memuriyetlere Kıbrıslı Türklerin getirilmesi, ayrı belediyelerin kurulması engellenmiş, köylerin gelişmesi için ayrılan paralar Rum köylerine aktarılmış, Türklerin yaşadığı yerlere hizmet götürülmemiştir. (Akmaral, 2004)

15 Temmuz 1962 yılında Cikko Manastırı’nda konuşan Makarios; “8 asırdan bu yana Kıbrıs’ın yönetimi ilk kez Yunanlıların eline geçmiştir. Kıbrıs Rumları, EOKA kahramanlarınca başlatılan işi tamamlamak için çalışmalıdırlar. Mücadelemiz hedefe ulaşmaya kadar sürecektir” Sözleriyle Enosis ülküsünden vazgeçmeyeceklerini açıklamaktadır.. (Akmaral, 2004)

21 Aralık 1963 tarihinde Kıbrıslı Rumların, Kıbrıslı Türklere başlattığı münferit ve toplu saldırılar sonrasında adanın fiilen bölünmesi başlar. Türkiye’nin garantörlük hakkını kullanarak tek başına harekete geçmesi üzerine Makarios, Cumhurbaşkanı Muavini Dr. Fazıl Küçük ile Rauf Denktaş’ı arayarak İngiliz Yüksek Komiserliği’nde bir toplantı yapılmasını talep etmiştir. Bu toplantıda “Yeşil Hat” anlaşmasının imzalanmasıyla, Kıbrıs’ın taksimi fiilen gerçekleşmiştir. (Alasya, 1989)

26 Aralık 1963 günü, İngiliz Üslerinden hareket eden İngiliz Birliği, “Ateşkes Gücü” adı altında 27 Aralık 1963 gününden başlamak üzere sokaklarda devriye yapmaya başlamıştır. Durumun ciddiyetini koruması üzerine İngiliz Ortak Refah İlişkileri Bakanı Duncan Sandys 28 Aralık günü adaya gelmiş ve hemen “Siyasi İrtibat Komitesi”ni (Political Liaison Committee - PLC) kurarak iki halk arasında bir ateşkes hattı yaratılması çalışmalarını başlatmıştır. (Atun, 2017)

Siyasi İrtibat Komitesi, Bakan D. Sandys, Tümgeneral P. Young, İngiliz Hava Kuvvetleri Komutanı Sir D. Barnett, İngiliz Y. Komiseri, Türkiye ve Yunanistan Büyükelçileri, Kıbrıs Türk ve Rum delegasyonu ve Kıbrıs’taki Türk ve Yunan alayı komutanlarından oluşmuştur. Toplantı başladıktan sonra Albay William Garbutt’un verdiği harita üzerine çalışılmaya başlanmış ve İstihbarat subayı Albay Michael Perrett-Young’un verdiği silinebilir “Yeşil Yağlı Kalem” ile “Yeşil Hat” çizilmiş ve taraflardan birinin itirazı ile silinerek değiştirilmiş, aralıksız 12 saat toplantı yapan komite, 28 Aralık 1963 günü gece yarısına kadar çalışmış ve en sonunda 29 Aralık sabahı saat 04.00’de taraflar bir mutabakata vararak harita üzerinde son kez çizilen “Yeşil Hat”ı kabul etmişlerdir. Tümgeneral P. Young “Yeşil Hat”ı 30 Aralık 1963 tarihinde resmen açıklamıştır.

Sonuç olarak Kıbrıs adasının bölünmesi, Lefkoşa’nın 30 Aralık 1963 tarihinde, Türk ve Rum bölgeleri olarak Siyasi İrtibat Komitesi üyelerinin oy birliği ile aldığı karar sonrasında çizilen Yeşil Hat ile gerçekleşmiştir. 1 Ocak 1964 sabahı Dr. Fazıl Küçük ve Makarios barikatların karşılıklı olarak kaldırılması anlaşmasını imzalamışlar, Rumlar barikatları kaldırmayınca da Mağusa, Larnaka, Limasol, Baf ve Girne şehirleri de tarafların kurdukları barikatlarla Türk ve Rum bölgeleri olarak bölünmüştür. Kıbrıslı Türklerin o dönemde tek yanlı kararlar olma gücünde olmamaları, taksim fikrinde İngilizlerin kendilerine verdiği söz ve desteği ortaya koymaktadır.

Rumların 21 Aralık 1963 olaylarını başlatması ile 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'nın Kıbrıs Türk halkına tanıdığı tüm yürütsel, yönetsel, yargısal, yasal haklar ile işlevler Rumlar tarafından gasp edilince, Kıbrıs Türk halkı kendi bölgesi içinde "Genel Komite" adı altında kendi öz yönetimini oluşturmuştur. 23 Aralık 1964, Kıbrıs Türk tarihinde devletleşmenin ilk adımının atıldığı tarihtir.

Devlet olmak yolundaki ilk adım olan Genel Komite'nin Başkanı Dr. Fazıl Küçük, Cemaat Meclisi Başkanı (ve Genel Komite Başkanı'nın Yardımcısı) Rauf R. Denктаş olmuştur.

Genel Komite'nin kuruluşundan birkaç hafta sonra Ocak 1964'te Londra Konferansına katılmak ve BM'de konuşma yapmak üzere Kıbrıs'tan ayrılan Denктаş'a, Mart 1964'ten sonra Makarios hükümeti tarafından adaya giriş yasağı konması, bu tür insanlık dışı muamelelere maruz kalmamanın tek yolunun Genel Komite'den de öteye devlet yapısında bir yönetimin kurulması olduğu gerçeğini ortaya koymuştur.

Rauf Denктаş bu düşüncesini Ankara'daki yöneticilere kabul ettirir ve 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası esas alınarak, içinde bulunulan koşullara uygun bir devlet yapısı benimsenir ve 28 Aralık 1967 tarihinde Kıbrıs Geçici Türk Yönetimi ilan edilir.

Kıbrıs Geçici Türk Yönetimi'nin Başkanı Dr. Fazıl Küçük, Başkan Yardımcısı Rauf R. Denктаş'tır. Anayasası sadece 4 madde olan Geçici Türk yönetiminin bir de Geçici maddesi bulunmaktadır.

Sürgündeki Rauf R. Denктаş'ın 13 Nisan 1968'de adaya gelmesi ve Geçitkale saldırılarından sonra varılan anlaşma gereği, Haziran 1968'de toplumlararası görüşmeler başlamış, yapılan çalışmalardan sonra 21 Nisan 1971 tarihinde Türk Yönetimi ilan edilmiştir. Türk Yönetiminin de Başkanı Dr. Fazıl Küçük, Başkan Yardımcısı Rauf R. Denктаş olmuş ve mevcut Anayasa aynen devam ettirilmiştir.

Kıbrıs Türklerince, 1974 Barış Harekatının yarattığı yeni koşullar ışığında yaşama etkinliklerini devlet olmak yönünde bir adım daha ileri atılarak, Otonom Kıbrıs Türk Yönetimi hayata geçirilmiştir. Bunu 13 Şubat 1975 tarihinde Kıbrıs Türk Federe Devleti, 15 Kasım 1983'te ise mevcut yönetim Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) izler. KKTC, Türkiye'nin haricinde hiçbir ülke tarafından tanınmamakta, Kıbrıslı Türklere izolasyon uygulanmakta, Kıbrıs'ta kalıcı çözüm için müzakereler sürmektedir.

Tüm bu belgeler ışığında, Kıbrıs sorununun 1974'te başlamadığı ve adanın 1974'te bölünmediği ortadadır. AP Ajansı'nın, 15 Aralık 1958 tarihinde ortaya koyduğu değerlendirmeler tarihe ışık tutma yönünde büyük önem taşımaktadır. AP Ajansı, Yunanistan'ın Kıbrıs mevzuundaki inatçı politikasının Yunanistan'a pahalıya mal olacağını belirtmekte ve bu politika yüzünden, İngilizlerin adayı taksim etmek mecburiyetinde kalacağını kaydetmektedir. Ajansa göre, İngiltere yedi yıllık plânın tatbikinde kararlıdır. Fakat Yunanistan bu plâna yaklaşmamakta ve Kıbrıs için Muhtariyet ve Mukadderatı Tayin prensibinin kabulünü istemektedir. İşte bu inatçı politika karşısında, Türkiye'nin ağır baskısı ve Ortadoğu'daki muvazeneli politikası sayesinde yapacağı baskıdan İngilizler kurtulamayacaklar ve Adanın taksimine gideceklerdir.

Yine Fransız çevrelerindeki umumî kanaate göre, Taksimi Türkiye değil, Yunanistan hazırlamaktadır. Yunanistan'ın inatçı politikası, Taksimin tahakkukundan başka bir fayda sağlamaktan çok uzaktır. Aynı çevreler müzakerelere evvelden şartlar koşarak iştirak edildiği takdirde, müsbet bir netice alınamayacağını iddia etmekte ve Ortadoğu'yu tehdit eden Kıbrıs ihtilâfına bir son verilmek icap ettiğinden, taksimin tahakkuk edeceğini belirtmektedirler. (17 Aralık 1958, Bozkurt)

Tüm bu çalışmalar ışığında Rumların "Enosis" tezinde ısrar etmelerinin ve Türklerin "güvenlik" ihtiyacının "Taksim" fikrini doğurduğu ve adanın 1957 yılından itibaren taksime doğru gittiği görülmektedir.

REFERANSLAR

Akmaral, K. (2004). Akritas Planı ve Kıbrıs. İstanbul: Bilgi Karınca Yayınları.

- Alasya, H. (1989) Kıbrıs'ta Kayıplar Meselesi. Türk Kültürü. Sayı 38
- Atun, A. (2007). Kıbrıs Anlaşmaları, Planları ve önemli BM, AB Kararları, 1571-1983. Mağusa: Samtay Vakfı Yayınları.
- Atun, A. (2017). 07. 24.2017. Kıbrıs nasıl bölündü.Lefkoşa: Diyalog Gazetesi
- Avcı, F & Doğanay, Z & Atun, A. F (2016). Kıbrıs Türk Halkının Varoluş Savaşı ve Rauf Denktaş. Ankara: Özyurt Matbaası.
- Çay, A. (1989). Kıbrıs'ta Kanlı Noel 1963. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Duruşotis, M. (2005). Karanlık Yön EOKA. Lefkoşa: Galeri Kültür Yayınları.
- 21 Temmuz 1956 Halkın Sesi Gazetesi
- 13 Ekim 1956 Halkın Sesi Gazetesi
- 28 Ekim 1956 Halkın Sesi Gazetesi
- 16 Aralık 1956 Halkın Sesi Gazetesi
- 11 Şubat 1957 Bozkurt Gazetesi
- 20 Mayıs 1957 Bozkurt Gazetesi
- 10 Temmuz 1957 Bozkurt Gazetesi
- 5 Ağustos 1957 Bozkurt Gazetesi
- 14 Ağustos 1957 Bozkurt Gazetesi
- 18 Ağustos 1957 Bozkurt Gazetesi
- 27 Haziran 1956 Halkın Sesi Gazetesi
- 2 Aralık 1956 Halkın Sesi Gazetesi
- 10 Haziran 1957 Bozkurt Gazetesi
- 29 Nisan 1958 Bozkurt Gazetesi
- 30 Kasım 1958 Bozkurt Gazetesi
- 17 Aralık 1958 Bozkurt Gazetesi